

ТОНГ ЮЛАДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 10 (66239)
2000 йил 10 март, жума.

Сотувда эркин нархда

ШИРИН СЎЗЛАЛАР- БИЗНИНГ МАКТАБДА

Устоз отадек улуг, дейди доно халқимиз. Шундай экан уларни қадрлашимиз, берган билимларини оқлашимиз лозим. Опаларимизнинг очиқ чеҳралари, меҳрли сўзлари ҳамиша бизни ўқишга, ўрганишга чорлайди.

Мен таълим-тарбия олаётган ДЦП ва полимилит касаллиги билан оғриган болаларнинг махсус мактаб-интернатдаги устоз мураббийлар ҳақида ҳам шундай сўзларни айтишим мумкин. Ногирон болалар билан ишлаш жуда мураккаб эканлигини яхши биласиз. Улар бизни ўз фарзандларидек асрайдилар, авайлайдилар.

Директор опамиз Муқаддас Мираҳмедова биз болаларга шундай яхши шароит яратиб берганлар.

Синф раҳбаримиз Дилором опа Зоҳидова эса нафақат дарс вақтида, балки ўқишдан бўш вақтларимизда ҳам уйларида мактабимизга кўнғироқ қилиб, аҳолимиз билан қизиқадилар.

Тарбиячимиз Дилобар опа бўлса бизга уй вазифаларимизни бажаришимизда ёрдам берадилар. Бўш вақтимизда эса турли қизиқарли ўйинлар ўйнатадилар.

Фурсатдан фойдаланиб, интернатимиздаги барча устоз, тарбиячиларни баҳор байрами билан табриклайман. Уларга ҳамиша соғлиқ-саломатлик тилайман. Биз каби болаларга таълим-тарбия беришда асло чарчанг, дейман.

Ихтиёр МАҲСУДОВ,
Тошкент шаҳар, С.Раҳимов туманидаги
100- махсус мактаб- интернатининг
4- синф ўқувчиси.

БАҲОР КЕЛИБ ҚОЛДИ, ТАРАДДУД КЎР ДЕБ...

ЭА НЕТИБ ТОПГАЙ МЕНИКИМ...

Алишер Навоийнинг темурийларга қариндошчилиги бўлган. У Ҳусайн билан қандай дўстлашган? Навоий нима учун Тошкентга келган? Нима учун Хуросон подшоси Абусаид уни Самарқандга сургун қилган? Бугунги кундаги Навоийшунос олимлар, Ҳамид Сулаймоннинг жасорати ҳақида жуда кўп нарсаларни билиб олдим. Қандай қилиб дейсизми? Мактабимизда ўтказилган беллашувдан-да.

«Эл нетиб топгай мениким» шиори остида байрам бўлиб ўтди. Бу байрамда зукколар ва билимдонлар беллашуви ҳам ўтказилди. Унда 10-синфнинг «Фарҳод» гуруҳи билан 11-синфнинг «Аброр» гуруҳлари куч синашдилар. Ниҳоят қизиқарли тортишувлар остида ўтган бу беллашувда Наргиза Муҳиддинова, Аҳмарал Бексаидова, Дилшода Элназарова, Шукрулло Асомовлар ўзларининг терак фикрлари билан устозлар олқишига сазовор бўлишди. Беллашувда «Фарҳод» гуруҳи ғолиб бўлди.

Кеча сўнггида мактабимиз ҳаваскорлари ижросида «Алишер Навоий» драмасидан парча кўрсатилди.

Болалар шеърларни ифодали ва чиройли ўқиб, барчани хурсанд қилишди. Уларга бундай гўзал шеър ёдлашларига адабиёт ўқитувчиси Муҳаббат Ҳамидованинг хизмати катта бўлди. Ҳатто бунини мактабимиз директори Назира опа Қаҳрамонова ҳам таъкидлаб ўтдилар.

**Эл нетиб топгай мениким,
Мен ўзимни топмасам,**

деган эканлар ҳазрат Навоий бобомиз. Бу беллашувда биз миллий қадриятларимизни чуқурроқ англаб етдик. Ўзимизни, кимлигимизни яна бир карра юракдан ҳис қилиб фахрландик.

Расулжон МАҲМУДОВ,
Қибрай туманидаги Чўпон номли
37- мактаб ўқувчиси.

СИНФБОШИМИЗНИ «ОПА» ДЕЙМИЗ

Ҳа, тенгдош синфдошимизни синфбоши бўлгани учун...«опа» деймиз. Бизга 1-синфда синфбоши этиб тайинланган Дилноза кундан-кун ҳаддидан ошиб, синф қизларини икки тоифага бўлиб ташлади. Синфимизда ҳар куни жанжал. Икки гуруҳ бўлиниб олган қизлар бир-бирларига шундай ўқрайиб қарашадикки, гўё болаликнинг энг олтин дамлари ботқоқликка ботгандай. Устига-устак у мен синфбошиман, деб синфимиздаги айрим қизларга ўзини «опа» дегизади. Унинг гапини ким қайтарса, албатта ўша қизга жазо беради. Нима эмиш, гап қайтариб юрган қизларга синф қизлари гапирмасин, эмиш... Энг ёмони «бой ва камбағал» деб қизларни камситади. Ёмонроқ ўқиган қизларга кун йўқ, ҳатто уларни гапиртиришга қўймайди. Хуллас, синфимиз бундай аҳволдан қандай қилиб қутулар экан, деб ўйлаб бошимиз қотмоқда. Худди синфга Дилноза бир умрлик синфбоши этиб тайинлангандек. Ахир барчага ўрناк бўла оладиган ўқувчилар синфбоши этиб тайинланар эди-ку? Ёки замон зўрникими?

Хуршида, Дилрабо,
Тошкентдаги 248-мактаб
ўқувчилари.

ҚИБРАЙ, АҲВОЛИНГДАН «ЎРГИЛАЙ»...

Кўлимга таниқли ёзувчимиз Мақсуд Қориевнинг «Мўйсафид» ҳикояси тушиб қолди. Ўқийман: «Кўклам эди, чақмоқ чақиб, момақалдиқроқ бўлди-ю, челақдан қуйгандек ёмғир ёға бошлади. Бир соатча ёғди-ю, тинди. Лекин, кўчани сув босиб, ариқлар тошиб оқарди. Машиналар ўтолмас, қариялар, ёш-яланглар ҳалқоб бўлиб қолган сувдан ўтолмай қийналишарди.

Юк машинасининг бетамиз ҳайдовчиси ҳеч нарсага қарамай, тўпланиб қолган сувни йўловчиларга сачратиб ўтиб кетди. Орқасидан бир олифта-«ГАЗ-31» ҳайдовчиси ҳам шуни такрорлади. Мактабдан қайтаётган ёш болалар бўлса, ёмғир дарёси ёқасида туриб «ўтказиб қўйинг» деб ёлворишарди.

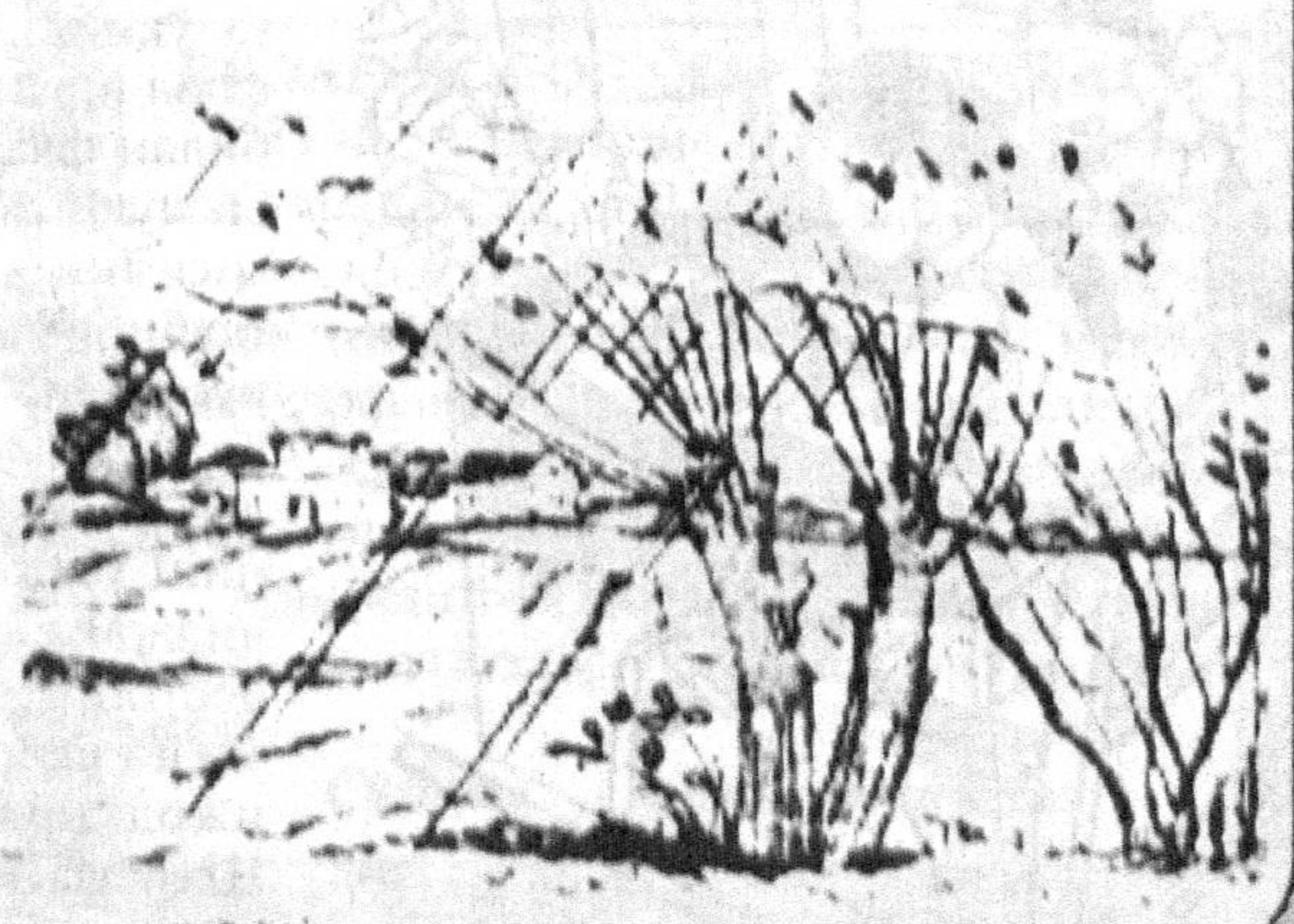
Шу пайт бир мўйсафид келди-ю, кўча чеккасидаги ахлатларни ҳассаси билан аста-секин чиқариб, қўллари билан бир чеккага олиб ташлай бошлади. Ариқ очилди-ю, ҳалқоб бўлиб ётган сув бирпасда тортилиб, ўзан бўйлаб ҳайқирганча оқиб кетди.

Ушбу лавҳани ўқиб, ҳозиргина ўтиб келганим-Қибрай тумани маркази ва соябонсиз автобус бекатлари ёнидаги ариқларнинг

ахлат билан лик тўла эканлиги кўз олдимга келди. Ахир, Қибрай Тошкентга сув узатади-ку? Нега, фаррошлар ҳам бунга ўз «ҳиссаси»ни қўшишяпти?

Қолаверса, номи машҳур Қибрайда аҳвол шу бўлса, «Эколот-янги хаёт» деб бонг уришяётгани нимаси? Қачон янги хаётга кириб борар эканмиз-а, осмон тоза, ҳаво соф, сув, тупроқ - яшар жойимиз покиза бўлиб?..

ПОСБОНЧА

Юнусобод туманидаги 327-мактабга ўтган йилнинг октябрий ойида раҳбар бўлиб келган куним ишни ота-оналар мажлиси ўтказишдан бошладим. 700 ўқувчи ўқийдиган кўркем мактаб биноси Хасанбой қишлоғига яқин ерда жойлашган. Аслида Тошкент шаҳарига қарашли бўлсада, мактаб ўқувчиларининг кўпини қишлоқ ёшлари ташкил қилади. Бу деганим, болажонлар мева-сабзавот етиш-

тиришдан тортиб, мол-ҳолга қарашгача ҳаммасини уддалаб улғайишяпти, деганимдир. Кўп қаватли биноларда катта бўлганлар билан ерда ишлаб, кенг далалар ҳавосига тўйиниб ўсган болажонларнинг ўқишга муносабати ҳам ўзига хос бўлади. Шунинг

учун ота-оналарга болалар ўз вазифасини билиб олиши кераклигини англатишга ҳаракат қилдим. Синфлар жиҳози ҳақида ҳам суҳбат бўлди. Ота-оналар билан келишиб олдик. Фарзандларга яхши шароит яратиш нафақат мактаб маъмуриятининг, балки ота-она-

ларнинг ҳам асосий мақсади эканлигини айтдик. Кўп ўтмай мактабимиз файзли бўлиб кетди. Кимдир гул келтирган, кимдир дераза пардаларини... Мактабимизни компьютерлаштириш ишлари ҳам ўз ечимини топа бошлади. Мақсадимиз, мактабимиз ўқувчилари ҳар томонлама баркамол бўлиб улғайсинлар.

(Мактаб директори
Қаҳрамон ИСҲОҚОВ
билан бўлган суҳбатдан.)

Огоҳлик сўзи 1999 йил 16 февраль воқеаларидан кейин тез-тез такрорланадиган бўлиб қолди. Демак, хунук воқеа ҳаммамизни бирлаштиришга, яхши, хотиржам кунлар сари бир-бировга куч ва мадор бўлиб яшашга даъват қилаяпти. Аслида бу воқеанинг бўлмаслиги ҳам мумкин эди. Гап нима ҳақда кетаётганини аниглаган бўлсангиз керак. «Ҳеч кимга бермаймиз сени Ўзбекистон» мавзусида кечалар ўтаётгани ҳам шундан. Мактабимизда ҳам шу кунга бағишланган сиёсий тадбир ўқувчиларимизни эркин ва соғлом фикрини баён қилишига туртки бўлди. Тадбирда Дониёр Турдиев, Феруза Асқарова, Жамшид Умаров, Мактуба Имомова каби ўқувчиларимиз ўз шеър ва бадиий чиқишлари билан ёш юракларга ҳаяжон улаша билдилар. Ўзбекистон мадҳиясини куйлаш билан бошланган тадбирда Алишер Навоий, Амур Темур, Бобур Мирзо, Улуғбек, Нодири, Мирзо Улуғбек каби халқимизнинг халқпарвар, ватанпарвар фарзандлари ҳам ўқувчилар талқинида намоён бўлдилар. Ҳатто, Нодирабегим ва шоира Зебунисо либосларигача ўқувчиларнинг ўзлари дид билан танлашган, гўзал қилиб кийинишган эди. Она ватан,

Огоҳ бўлинг, болалар!

азим Туркистон ҳақида янграган куй-қўшиқлар кўнгилларга гурур, ўзбекона сурурни улашди. Қорага бурканган онанинг кенг саҳна бўйлаб фарёди 16 февраль даҳшатини ўзига хос намоён қилиб бера олди.

Бошловчи юртбошимизнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида тўхталиб, бу даҳшатли кунда сўзлаган нутқларидан айрим бобларини

ўқиб берди ва иродасиз, билимсиз болаларнинг турли ақидаларга кўр-кўрона эргашиб кетаётганини айтди. Ҳақиқатдан ҳам, кимлар алданади, азиз болажонлар? Кимлар катталарнинг кўз ёшларию, ўзининг мурғак умри хазон бўлишига ҳисса қўшади? Албатта, билимсиз, фикрдоираси тор тенгдошларингиз-да. Бу ҳақда шу кун мактаб йўлакларини, синф хоналарига осиб қўйилган

деворий газеталар ҳам ўз мақолалари, сурат ва лавҳаларда очиқ-ойдин сўйлаб турарди. Халқ уммон. Халқ оломон. Агар у ўз йўлини, мақсадини эзгуликка йўналтирса, чинакам халқ яратувчи эл бўлади. Шундай экан, мамлакатимиз одамларининг бир бўлаги бўлган азиз болажонлар! Бирлашинг - халқ бўлайлик. Буюк мақсадлар сари гўзал келажак томон дадил одим ташлайлик. Олдинда қиладиган ишларимиз жуда кўп. Уларни уддалаш, чинакам халқ ворислари бўлиш сизнинг қўлингиздадир. Муқаддас тупроғимиз, гўзал Ўзбекистонимизни ҳеч кимга бермаймиз.

Раиса АБДУЛЛАЕВА,
1-тоифали ўқитувчи.

СИНФ РАҲБАРЛИЧИ ВАЗИФАСИ

Мен 327-мактабга ишга келганимга икки йил бўлди, 7- «Б» синф ўқувчиларига синф раҳбарлик қила бошлаганимга ҳам. Ўзим математика фанидан дарс бераман. Математиклар, физиклар каби лирик инсонлардир. Бунга Умар Хайёму, Ал-Берунийлар гувоҳ. Вазифамиз болаларга санок, сон ва турлича ҳисоб-китоб йўлларини ўргатиш бўлиб қолмай, балки уларни адабиётга ҳам етаклашдир. Чунки, математика мияни чархлай-

ди. Адабиёт эса тилни. Ана шу чархлаш муштараклиги маънавиятли болаларни шакллантиради. Ўқув йили бошида ўқувчиларим билан тарбиявий соат ўтказиб, улардан иншо сифатида ўқувчининг вазифаси нима-лардан иборат эканлиги ҳақида ёздириб олдим.

М а к т а б
о б о д о н ч и
л и г и г а
ҳ и с с а
қ ў ш и ш,
ўқув хона-
ларини ас-
раб-авай-
лаш, ўзи
ҳам юриш-
туришдан
ў р н а к

бўларли бўлиши ҳар бир ўқувчининг вазифасидир. Яхши ва аъло баҳо-ларга ўқийдиган, мактаб тадбирларида фаол иштирок этадиган ўқувчиларим билан фахрланаман. Янги йил кечаси муносабати билан йиғилган кунимиз ёки «Ким қувноку ким зукко» тадбиримиз, Навоийхонлик кечаси, рус тили, география фанлари бўйича ўтказилган синфлараро беллашувлар ҳамон кўз олдимда турибди. Уларнинг ҳаяжони, ширин хотираси ўқувчиларим тилида, ота-оналар дилида дoston, десам муболага эмас. Синфимизга келган одам ўқувчиларимнинг ижодкорлигидан қувониб кетади. Шкафда ижодий ишлар, дераза ойналаридан анвойи гуллар, деворларда

эса чиройли суратлар. Синфда ҳар бир ўқувчининг ўз оёқ кийими бор. Соҳиғи, ҳатто совуни ҳам. Ҳа, ишонаверинг, мен нафақат ўқувчиларимни дарс тинглаб, билим олишига, балки гигиенасига ҳам жиддий эътибор бераман. Чунки, инсон шакллана-
япти бу
даврд! Мак-
таб ҳовлиси-
эса болажон-
л а р и м и з
беҳи, анжир,
ёнғок, олма
кўчатларини
ўз қўллари
билан ўтқаз-
дилар. Улар-
нинг парвар-
иши ҳам

кўчат эканларнинг зиммасида. Демак, бу кўчатлар ўсиб-унишига ҳеч шубҳам йўқ. Ҳар ойда ўқувчиларимнинг ота-оналари билан учрашиб турараман. Севара Зияева, Шаҳноза Раҳимова, Дилноза Алиева, Дилфуза Музаффарова каби аълочи ўқувчиларимга бириктириб қўйганим тарбияси қийинроқ, ўқиш-ўрганишга лаёқати сустроқ болаларнинг аҳволи ҳақида ҳисобот бераман. Ҳа, ота-оналар билан сиримиз йўқ. Сабаби, синф раҳбарининг ҳам вазифаси ҳар бир болага ўз ота-онаси каби талабчан, меҳрибон бўлиши керак.

Гулчеҳра ЕҚУБОВА,
7- «Б» синф раҳбари.

ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ БҮЛАМИ

Ватан ҳимоячилари куни 14 январни ҳар йили орзиқиб кутадиган бўлдим. Чунки мактабимизга янги директор келганидан бери шу кунни ўқув даргоҳимизда катта тантана бўлади. Мактаб саҳнаси ҳарбий кийимдаги мактабдошларим билан тўлиб кетади. Ҳарбийча рақсга тушамиз, ҳарбийча қўшиқлардан айтамыз. Саҳнада турган вақтимизда бизнинг ортимизда она Ўзбекистон тургандек ҳис қиламиз, ўзимизни. Чунки, аскар кийими юрагимизга мардлик, жасорат солади. Ватанимизнинг ҳар бир қарич ерини азиз эканлигини уқтиради. Қалбимизда муқаддас туйғуларни тарбиялаётган Дилфуза опа Акбарова бир кун бизга мактабимизга келаётган равон кўчаларни ҳам, синф хоналаридан жилдираб оқиб турган иссиқ-совуқ сувларни ҳам қадрига етишимиз кераклигини айтиб ўтдилар. Чунки уларнинг бизга беминнат хизмат қилишида туманимиз ҳокими Шукурбек Фахрутдиновнинг хизмати катта экан. Янги ҳоким мактабимизга бир неча марта келганларининг ўзи ҳам бунга гувоҳдир. Эгнимда ҳарбий кийим кийиб туриб халқ манфаати, болалар маънавияти учун ҳисса қўшаётган туманимиз ҳокими ҳам сидқидилдан хизмат қилишга қарор қилдим. Раҳбарларни эъзозласак, айтганларни бажарсак, ишимиз ўнгидан келаверади. Чунки интизом бор жойда ҳамаша ютуқ бўлади. Қолаверса, ҳар ким ҳам раҳбар бўлавермайди. Қалби тоза, нияти соф инсонларни эса ҳамма одамлар қадрлаб, ҳақиқа дуо қиладилар.

Шамсиддин САИДАЛИЕВ,
11-синф ўқувчиси.

СОҒЛОМ БОЛА БЎЛСАК ЁМОНМИ?

Биз бир амаллаб қишнинг совуқ кунларидан чиқиб олдик. Қишки қийинчиликлар ҳақида келаси йил гаплашармиз. Буёғи ўқув йилининг тугашига ҳам оз муддат қолаётган бўлса ҳам бизнинг мактабда замонавий, талабга жавоб бера оладиган ҳеч қандай янгилик йўқ. Мактабимизга ташриф буюрган инсонни ўқувчилар лиммо-лим орзулар билан кутиб олишади. Аммо келиб кетувчилар кўпу ўзгариш йўқ...

Спорт залимиз кичкинагина. У ҳам бўлса, юқори синф ўқувчиларидан ортмайди. Биз 6-синф ўқувчилари жисмоний тарбия дарсини уларнинг ўйинларини томоша қилиш билан ўтказамиз. Қанийди, бизнинг қишлоқ мактабига ҳам эътибор берилса, бизнинг ҳам фикримиз равшан бўлиб «Соғлом авлод» йилида соғлом муҳит яратармидик?

Шоҳида ҚОДИРОВА,
Наманган вилояти, Уйчи туманидаги Қизиларов қишлоғи,
6-«А» синф ўқувчиси.

УЛАР СЛЁТДА ҒОЛИБ БЎЛИШДИ

Яқинда Юнусобод туманидаги Қўшимча Техник Таълим мажмуасида Ёш иқтидорли болаларнинг IX слёти бўлиб ўтди. Бу слётда туман мактабларининг ўқувчилари қатнашди. Слёт иштирокчиларининг ишлари техникага оид бўлиб ўқувчилар ясаган моделлар биз ўқитувчиларни лол қолдирди. Ҳаттоки уларга ўрин беришга ҳам қийналдик.

273- мактабнинг 7- синф ўқувчиси Миркомил Азизов ва Ойбек Азизовнинг «Футбол майдончаси» модели, 240- мактабнинг 8-синф ўқувчиси Роберт Хошимовнинг модели ғолиб деб топилди. Ва, шаҳарда бўладиган навбатдаги слётга йўлланма олдилар.

Қанийди ҳар бир бола ўзларининг бўш вақтини ана шундай тўғарақларда ўтказса. Ахир ота-боболаримиз «Хунар- хунардан унар», деб бекорга айтишмаган-ку.

Раъно АСҚАРОВА,
Қ.Т.Т.М. таъкилотчиси.

ЁШ МУХБИРГА ЭСЛАТМА

Сен ўқишда, меҳнатда, интизомда ва жамоат ишларида бошқа ўқувчиларга ўрнатқ бўлишинг керак.

Газетага : мактаб ва синфингдаги энг яхши ишларни, қизиқ воқеаларни, турли тўғарақларда хунар ўрганаётган ўртоқларинг тўғрисида, далаларда, чорва фермаларида ота-оналарига кўмаклашаётган тенгдошларинг ҳақида, ёш табиатшунослар, ўлкасевар саёҳатчилар, жонкуяр етакчилар, соғ юрак- тоғ юрак эканлигини англаб, спорт билан жиддий шуғулланаётган тенгдошларинг ва уларнинг ишлари ҳақида ёзиб юбор. Сен ва ўртоқларинг нималар ҳақида тортишасизлар, баҳслашасизлар. Бўш вақтларни қандай ўтказасизлар. Шулар ҳақида ҳам ёз. Газетамизда чиққан мақолаларни синфдошларинг билан муҳокама қил. Улар ҳақида фикрингни, болаларнинг фикрини ёзиб юбор.

Бир мақолада ҳамма нарсалар ҳақида ёзма. Яхшиси бир фактни олиб, уни мукамал ёритишга ҳаракат қил.

Камчиликлардан кўз юмма. Улар ҳақида дарров хабар қил. Лекин ёзишдан аввал унинг тўғрилигини текшир. Ўз деворий газетангнинг фаол мухбири бўл.

Бизга хабар ёзганда сиёҳ билан равшан ва пухта ёз. Хат ёзганда қайси мактабда, нечанчи синфда ўқишингни, сен аъзо бўлган тўғарақ номини, исм-фамилиянгни тўла кўрсат.

БАЙРАМИНГИЗ КЎТЛҮҒ БЎЛСИН

Синфимизга Раҳима опа Умарова раҳбарлик қиладилар. Улар жуда меҳрибон, ширин сўзлар. Бизга: «Аъло баҳоларга ўқинглар, ўз Ватанингизга ҳалол хизмат қилинглар», - дейдилар. Опамиз бизни ўз фарзандларидек кўриб, ҳеч қайсимизни ажратиб ёки беҳуда ранжитмайдилар.

Меҳрибон устозимизга келажакда яхши инсон бўлишга, соғлом авлод вориси бўлиб, Ватанга садоқатли фарзанд бўлишга ваъда берамиз. Бахтимизга доимо соғ бўлинг, устоз!

Шоира НАВРҮЗОВА,
Самарқанд вилояти, Қўшрабат туманидаги 55-мактабнинг 7-синф ўқувчиси

ОРЗУИМИЗ ФАҚАТ БИТТА...

Мактабимиз туман миқёсида ўқувчилар билими жиҳатидан юқори ўринда туради. Барча фан олимпиадаларида фаол иштирок этиб, фахрли ўринларни эгаллаймиз. Кичкинагина мактабда каттагина ташвишимиз борлигини айтсак, айримлар хафа бўлишмасин. Бор йўғи 150 ўқувчи ўқиётган мактабда 5 йилдан буён бурилиш бўлмапти. Бу ҳақда ота-оналаримиз кўп жойларга мурожаат қилишди. Афсус, фойдаси бўлмади. Биз ўқувчилар жамоа ҳўжалигининг пахта териш ишларига ёрдам бериб келамиз. Аммо, ҳеч қайси раҳбар мактабимиз биносини битказишга киришмайди. Бу йилни бизнинг мактаб ўқувчилари ҳаяжон ва умид билан кўтмоқда. Чунки, бизга эътиборли бўлган бу йилда зора мактабимиз биноси қуриб битказилса. Келажакда синфимиздаги 14 ўқувчидан 10 нафаримиз ўқитувчи бўлмоқчимиз. Лекин, юқоридаги камчиликлар бизнинг орзу-мақсадларимизга путур етказмасмикан?

Сирдарё вилояти,
Боёвут туманидаги 44-мактабнинг 9-синф ўқувчилари.

БИЗНИНГ БОҒЧА ОПАМИЗ

Эрта тонгдан болажонларни очик чехра билан қарши оладиган ва кун бўйи улар билан мулоқотда бўладиган бу - тарбиячилардир. Болажонлар ўзларининг «иккинчи уй»лари томон борар эканлар, албатта боғча опалари кўз олдида туради. Агарда тарбиячи болалар кўнглини топа олган бўлса, нур устига аъло нур. Ота-оналарнинг ҳам хотирлари жам. Ахир ўз фарзандини сеvimли опажониси қўлига ишониб топшириб кетаяпти-да.

Ана шундай меҳрибон тарбиячилардан бири Тошкент шаҳар, Шайхонтоҳур туманидаги 343- болалар боғчасида хизмат қилаётган Ҳадича опа Собировадир. Опа ўттиз йилдирки мактабгача тарбия масканида- болажонлар орасидалар.

Улардан тарбия олган болалар бугунги кунда шифокор, ўқитувчи, ҳуқуқшунос. Ҳадича опа улар билан фахрланадилар. Ахир ўз меҳнатининг ҳосили ширин бўлади-да.

Ҳозирги кунда ҳам опа ўз меҳнатини, билимини ёш авлоднинг ҳар томонлама стук инсон қилиб тарбиялашга астойдил бел болаганлар.

Айни байрам арафасида опанинг 50 ёшлари нишонланапти. Шу муносабат билан уларни муборакбод этамиз. Уларга болажонлар тарбияси йўлидаги саъй-ҳаракатларингиз ҳаётингизга, хонадонингизга файзу таровот, тинчлик-осойишталик келтирсин, деймиз.

Гаваҳар ҚҮЧҚОРОВА.

«ТОНГ ЮЛДУЗИ»ГА

БИЛАҒОН БОЛАЛАР ДИҚҚАТИГА

Сиз «Тонг юлдузи» газетаси саҳифаларида учрайдиган хатоларни албатта топиб, бизга ёзиб юборинг. Чунки атайин билағон ва топағонлигингизни синаш мақсадида ҳарфлар тушириб қолдирилади ёки қўшиб қўйилади. Тиниш белгилари ўз ўрнида ишлатилмайди...

Мақсадимиз: билимли бўлинг. Чунки осмонни юлдузлар, ерни эса билимлилар безар.

Сизнинг «Тонг юлдузи»нгиз.

Бизга ёзгилар

Истеъдод-Оллоҳ томонидан берилган энг нодир хислат.
Бола бошидан деганларидек, истеъдод ҳам болаликдан ўз учқунларини кўрсатади. Бундай истеъдодли болаларни тўғри йўлга солиш, қўллаб-қувватлаш зиммасини бўйнимга олиб, ўзим ишлаётган Жиззах туманидаги Хўроз Хўжақулов номли 30-ўрта мактабда «Ёш қаламкашлар» тўғрагини очдим.

Ёш адабиёт ихлосмандларига баҳор ва оналар байрамига бағишлаб шеърлар ёзинг дедим. Улар ёзганларидан айримларини ҳукмингизга ҳавола қилар эканман, сиз ҳам уларга оқ йўл тиланг, азиз ўқувчи!

Меҳринисо АБДУРАҲМОНОВА.

БАҲОРИМ

Соғинчим, қувончим баҳорим келди,
Юрагимда эрта тонг наҳорим келди.
Юртимнинг чиройи оҳорим келди,
Баҳорим, баҳорим менинг баҳорим.

Оламга гўзаллик олиб келолган,
Дилларга тароват солиб келолган.
Гўзаллик посбони бўлиб келолган,
Баҳорим, баҳорим менинг баҳорим.

Бир қарасам ўрикнинг гулидасан, сен,
Бир қарасам қуёшнинг нуридасан, сен,
Бир қарасам муҳаббат йўлидасан, сен,
Баҳорим, баҳорим менинг баҳорим.

Тўрт фаслнинг келинчагисан,
Гуллар арқонидан халинчагисан,
Сен Алишер, Темур беланчагисан,
Баҳорим, баҳорим менинг баҳорим.

Гавҳар ХОЛИҚУЛОВА,
11-синф ўқувчиси.

Нақадар буюк сўз-Она, онажон,
У қуёшли осмон, у ёруғ жаҳон.
У билан гўзалдир гулзорда гуллар,
У билан сайроқдир боғда булбуллар.

Қалбида фарзандга муҳаббат жодир,
Фарзанд чун доим ҳар нарсага қодир!
Фарзанд чун тунларни тонгга улагай,
Унинг босган изи нурга белангай.

Бу шеърим оддий дил изҳори холос,
Камдир қанча қилсак ҳам уни эъзоз.
Қарзим узиларми мадҳини куйлаб,
Бир умр тинмаса қалбимдаги соз.

Норсулов БУРҲОНОВА,
10-синф ўқувчиси

Кўзингизда офтоб нури

Онажоним кўзингизда офтоб нури
Билмам, сизга тенг келгайми жаннат хури?
Меҳр бериб ўстирдингиз, тўйдирдингиз,
Сизникидир, сизникидир қалбим тўри.

Гар чулғаса қалбингизни ғаму алам,
Кўзларимга дунё зулмат бўлар бу дам.
Сизни кўрсам агар доим шоду хуррам,
Шодлигимдан қўшиқ айтгим келар бирам.
Онажоним, кўзингизда офтоб нури,
Билмам, сизга тенг келгайми жаннат хури?

Шаҳноза ШОҲСУПОВА,
7-«А»синф ўқувчиси

ЙЎЛИНИ ТОПИШДИ

Митти жияним Жасур
Қўшиқчи бўлади зўр...
Эрта-ю кеч йиғлади,
Чарчаш нима билмади.

Ойиси тағлик қўйди,
Дадаси сўргич тутди.
Бувиси қаймоқ берди,
Бобо кўзmunчоқ терди.

Ҳар томонга чопишди,
Охир йўлин топишди.
Тўполондан тўйишди,
Уни белаб қўйишди.

Жасур ётар бешикда,
Кўзи доим эшикда.
Йиғлашини бас қилган,
Унинг билгани-билган!

Дилбар ОТАЖОНОВА,
Зангиота туманидаги
16- мактабнинг
7-синф ўқувчиси

Ўқитувчилик ниҳоятда масъулиятли ва шарафли касб эканлигини сўз билан изоҳлашга ҳожат бўлмаса керак.

Мен ана шу касбда 24 йилдан буён ишлаб келяпман. Ўқитувчининг бутун бойлиги ҳам, обрў-эътибори ҳам, ўқувчиларида: уларнинг шодлигидан қувониб, камолидан кўкларга парвоз қилади. Ана шу 24 йил ичида қанча-қанча оқ кушларни парвозга шайлантирдим. Улар бугунги кунда мамлакатимизнинг энг муҳим ва масъулиятли жойларида меҳнат қилишмоқда, 15 дан ортиқ шогирдим адабиётга меҳр

қўйиб, ўзимдек ёш авлодга таълим-тарбия бериб келмоқда.

Мана бу жажжи фарзандларимнинг ҳам машқларини ўқиб, уларнинг ҳам қалбига адабиёт, шеърят ишқи тушганлигидан бошим кўкка етди. Бу азиз шеърят шайдоларида ижоднинг машаққатли йўлларида сабрбардош тилаб, сиз азиз газетхонлар ҳукмига ҳавола қилаяпман.

Зухра РУСТАМОВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон туманидаги
59-мактабнинг ўқитувчиси

БУХОРОМ

Менинг она шахрим, дурдона шахрим,
Гуллаган бўстоним, мардона шахрим.
Менинг жону таним, кошона шахрим,
Ҳамиша навқирон, гўзал Бухором!

Тарихинг сўзлашга ожиздир тилим,
Дала, қир, боғларинг бунчалар сўлим.
Шеърлар ёзсам сенга чарчамас қўлим,
Таърифинг тиллар сиғмас, Бухором!

Улуғ алломалар тузилган макон,
Нақшбандий сенга келтирган иймон.
Қанча ғанимларнинг кўнглида армон,
Дўстга-дўст, душманга қалқон, Бухором!

Минорларинг устидан ёғилади нур,
Халқим шўр ерлардан ундиради дур.
Ўтмиши қораю, келажаги хур,
Тилларда азалий дoston, Бухором!

Дуру гавҳарларга тенгсиз гулшаним,
Мен сенинг қизингман, она-Ватаним.
Сенга фидо бўлсин ҳам жону таним,
Номуси оримсан, азиз Бухором!

Ойсанам ЭЛОВА
10-синф ўқувчиси

БИР БОҒИМ БОР ЧИРОЙЛИ

Бир боғим бор чиройли,
Кўркемдир ҳамма жойи.
Мевалари мазали,
Гулларида болари.
Боққа кирганим сайин
Қувонар жуда кўнглим.
Ишонмасангиз агар,
Келиб кўрингиз дўстим.
Боғимдаги гулларни
Ҳеч қачон сўлитмайман,
Дўстлар таширф буюрса,
Меҳмон қилмай қўймайман.

Бурҳон ТОШЕВ,
6-синф ўқувчиси

ИСМИМ ЖАВЛОНБЕК

Менинг исмим Жавлонбек,
Дилда сақламайман кек.
Шўх, ҳазилкаш боламан,
Кўнгишларни оламан.
Меҳнатда ва ўқишда
Ўрнак бўлиб қоламан.

Жавлонбек ЖАЛИЛОВ,
6-синф ўқувчиси

БАХТИЁР ҚИЗИНГИЗМАН

Ассалом юртбошимиз
Сизга бошни эгамиз.
Ҳар сўзингиз маъносин
Қалб тўрига тугамиз.

Бошлаган йўлингиздан
Биз ҳам дадил юрамиз.
Она юрт хизматида
Ҳамиша шай турамыз.

Халқимиз сардорисиз
Истиқлолга етказган.
Ёшларга умид-ишонч
Бахт калитин тутқазган.

Ўзбекистон бахтига
Омон бўлинг ҳамиша.
Буюк Ватан тахтига
Сарбон бўлинг ҳамиша.

Бу сатрлар соф юрак
Ниятидан андоза.
Бахтиёр қизингизман
Менинг исмим Гулноза.

Гулноза ҚУДРАТОВА,
6-синф ўқувчиси

МУНДАН АРТГА ҚАЙТИШ

Оналар ёзди

Буюклик асрлар оша яшайди. Лекин эзгуликлар, тинимсиз меҳнатлар туфайли дунёга келади. Китобларда ўқиганман, дунёдаги энг гўзал шаҳарлардан бири Самарқандни буюк бобомиз Амир Темур баланд-паст ерларда бунёд қилганини. Шаҳар кўчаларига умри узун дарахтларни экдирганини. Орадан юз йиллар ўтибдики, бу дарахтзорлар кўкка бўй чўзиб туради. Шаҳар ҳам ҳайрат уйғотади.

Дунёда яхшилик ҳеч қачон унутилмайди. Гўзаллик эшиклари эса йилнинг биринчи фасли бўлмиш баҳорда очилади. Биз ҳар бир куртак ва майсаларни юракка яқин оламир, кўзларимизга суртамиз. Баҳор дилимизга, элимизга яқин ой саналади.

Босган ҳар бир қадамимизда гул унаётганга ўхшайди. Болалигимда мен эрта баҳорда ўрик гулларидаги мўъжизаларни кўриб ҳайратда қолардим ва қалбим билан сўзлашардим. Баҳор келганлиги рост,

чучмомалар терганимиз рост... Кеча мен ётиш олдидан ҳам ўрик ёнидан ўтганимда ўрик шохларидаги кўз ёримаган куртаклар мудроқ уйкуда эди. Эрталаб эса кўз ўнгимда яна мўъжиза рўй берди:

**Водийдаги улкан ўриклар,
бир кечада оппоқ гуллади...**

Бугуннинг боласи эртанинг иштиёқи билан яшаса, демак келажак ёруғ кунлар, мустақил фикрлар билан тўлиб-тошади. Улар ҳаёт моҳиятини билишга ҳаракат қилдими, табиатни севдими, ишонингки, ақли комил бўлгани. Чунки табиат билан сўзлашса, унинг гўзаллигидан баҳра олса - яхшиликка қўйилган қадамдир.

Зеро донишмандлардан бири шундай деган экан: «Фарзандларингизга гўзаллик ҳақида тушунча бера олсангиз жаҳолатга юз тутмайди», деб.

Азизим гўзал баҳор, оғушингда мўъжизалар билан юртимизга хуш келибсан!..

Маъмура МАДРАҲИМОВА.

КУЗАТУВ

(Насрий шеър)

Ерда ётган ушоқни чумоли кўриб қолди.
Бир зум тўхтаб ушоқни секин кўтариб олди.
Кўз олдида пайдо бўлдимикин боласи,
Елдек кетиб борарди чумолининг қораси.
Унинг ишини кузатдим узоқ,
Бормикан дея унга ҳам тузоқ.
Бир тешик олдида чумоли тўхтаб қолди,
Назаримда шу фурсатда бир зум хаёлга толди.
Ушоқ сизмас эди тешикка,
Чумоли қарор қилди, кавлаб киришга.
Оёқларин силкитиб хўпам ишлади, сўнгра
Ушоқни яна қайта тишлади.
Истамади ушоқни юмалатиб юборишни,
Сўнгра бир бурчакка суриб қўйишни.
Чумоли оҳиста олиб кириб кетди ушоқни
уйига,
Қойил қолдим шу фурсатда унинг ақлига.
Барча одамларга чумолидек матонат ва
меҳрибонлик бўлса одат,
Ишонаман ҳеч қачон эгилиб қолмас қомат.

ЮЛДУЗЛАР БОЛАСИ

Бувим айтган эртақлар,
Менга жуда ёқади.
Ой ҳам аста мўралаб,
Деразамдан боқади.

Бувим дер: - эртагимни
Ой ҳам тинглаб қайтади.
Юлдузлар боласи-да,
Сўнг уларга айтади.

Абдусаттор ҒАФУРОВ,
Фарғона вилояти, Бешариқ
туманидаги Ғ.Ғулом номли 42-ўрта
мактаб раҳбарининг маънавият ва
маърифат ишлари бўйича ўринбосари.

ГРИПП

Синф тўла ўқувчи,
Дарс борар ўз вақтида.
Бир пайт устоз сўзлади,
Долзарб Грипп ҳақида.

Устоз деди: Грипп-бу,
Жуда хавфли касаллик.
Сув ичиб, муз ўйнамай,
Соғлигимиз асрайлик.

Оппоқ дока оғизга
Тутмоқликни унутманг.
Ота-она, дўстлардан,
Касалликни сир тутманг.

Шу пайт қўлин кўтариб
Зокир турди ўрнидан.
Бурнин артди чиқариб
Рўмолчасин қўйнидан.

Уй вазифа сўраманг,
Устоз, яна қақшайман.
Яхшиси, руҳсат беринг,
Мен Гриппга ўхшайман.

Санжар ТўРАХЎЖАЕВ,
Шайхонтоҳур туманидаги
299- мактабнинг кимё
фани ўқитувчиси

УСТОЗ ИЖОДИ

СИЗ...

Инсон келар экан ёруғ дунёга
Талпиниб яшайди нурга, зиёга.
Бошида нур сочар безавол қуёш,
Саҳардан шомгача ҳамроҳу йўлдош.

Лек танага мадор қуёш нурлари,
Ўзини босолмас устоз сўзлари.
Кўзингизда меҳр, зиё, мафтункор,
Мунис юзингизда қуёш тафти бор.

Қаршингизда шогирд, гўё бир ниҳол,
Нур эмиб ўсади, топади камол.
Чорлайсиз доимо юксак чўққига,
Қуёш порлагандай осмон тоқида.

Қуёшдай беминнат, безавол устоз,
Таърифингиз учун сўзлар мулки оз.
Тил ожиз сиз учун беришга баҳо,
Сиз баҳо, сиз газна, консиз бебаҳо.

Сайёраҳон ҚУРБОНОВА,
Фарғона вилояти,
Қува туманидаги
56-мактабнинг тил ва
адабиёт фани ўқитувчиси

ЯНА БАҲОР

Яна баҳор келаяпти,
Яна гуллар гунча очади.
Чечакларда илк баҳор тафти
Хаёлларни олиб қочади.

Сумалаклар ниш уриб қолди,
Чучмоманинг бошида дурра.
Мусичалар инга чўп олди,
Қабутарлар бошлади гурра.

Бинафшалар ўтариб бошин
Қиш уйқусин бузди бу тонгда.
Тезлашганча само қуёшни
Ахриманни енгди бу жангда.

Яна баҳор келаяпти, қаранг
Коинотда янгилик рози.
Ҳар бир дилда мусиқа, жаранг,
Ҳар бир тилда баҳор овози.

Маҳмуд ЙЎЛДОШЕВ.

«ИҚТИСОДИЁТДАН САБОҚЛАР» СИРТҚИ МАКТАБ КОНКУРСИНИНГ 1999-2000 ЎҚУВ ЙИЛГИ МАВСУМИ

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ

«Иқтисодиётдан сабоқлар» сиртқи мактаб конкурснинг 1999-2000 йилги мавсуми лойиҳа муаллифлари фан номзодлари Эргашвой Сариқов ва Баҳодир Хайдаровларнинг ташаббуси билан яна бошланди. Бу йилги конкурс билан бир қаторда яна уч йўналиш бўйича алоҳида кичик конкурслар ўтказилади:

1-йўналиш: Энг яхши иқтисодий мазмундаги мақолалар конкурси.

2-йўналиш: Энг яхши бизнес-режа лойиҳалари конкурси.

3-йўналиш: Энг яхши рекламалар конкурси.

«Иқтисодиётдан сабоқлар» сиртқи мактаб конкурснинг ўзагини ўқув йили давомида олиб бориладиган дарс топшириқлари асосидаги асосий конкурс ташкил қилади. Бошқа кичик конкурсларга қатнашмоқчи бўлган ўқувчилар бу асосий конкурс шартларини йил давомида бажариб боришлари шарт.

«Иқтисодиётдан сабоқлар» сиртқи мактаб конкурсига оид материаллар ва топшириқлар ҳар ҳафта газета орқали бериб борилади. Сиз дарс материалларини ўрганиб чиқиб, топшириқ шартларини газетадан кўчириб олишингиз ёки ундан ксероксда нусха олиб, тўлдириб жўнатишингиз мумкин.

Конкурснинг якуний босқичи 2000 йил апрель ойида Тошкент шаҳрида ёки ёз пайтида сўлим оромгоҳларнинг бирида 3-4 кун давомида ўтказилиши мўлжалланмоқда.

Асосий конкурс голибларини ТЕЛЕВИЗОР, МАГНИТАФОН, АУДИОПЛЕЕР каби қимматбаҳо совғалар кутмоқда.

Қолган кичик конкурс шартларини газетанинг кейинги сонларида эълон қиламиз.

Кичик конкурс иштирокчилари учун ҳам алоҳида махсус совринлар белгиланган.

XXI аср фани бўйича ўтказилаётган конкурсга турли янгиликларга қизиқувчан, тиришқоқ ва ижодий фикрлайдиган ўқувчиларни таклиф қиламиз.

Омад сизга ёр, билим мададкор бўлсин!

Конкурс ташкилотчилари.

14 - ТОПШИРИҚ

НИМА? ҚАНДАЙ? КИМ УЧУН?

Иқтисодиётнинг бош вазифаси инсоният эҳтиёжларини тўлароқ қондиришдан иборатдир. Бу мақсадда мавжуд ресурслардан фойдаланишнинг энг самарали ва оқилона йўлларини танлашга тўғри келади.

Бундай танлов муаммоси бутун дунё, бирор бир мамлакат, ҳудуд, соҳа ёки жамоа миқёсида қаралишига қараб турли хил катта-кичик саволлар кўринишида намоён бўлади.

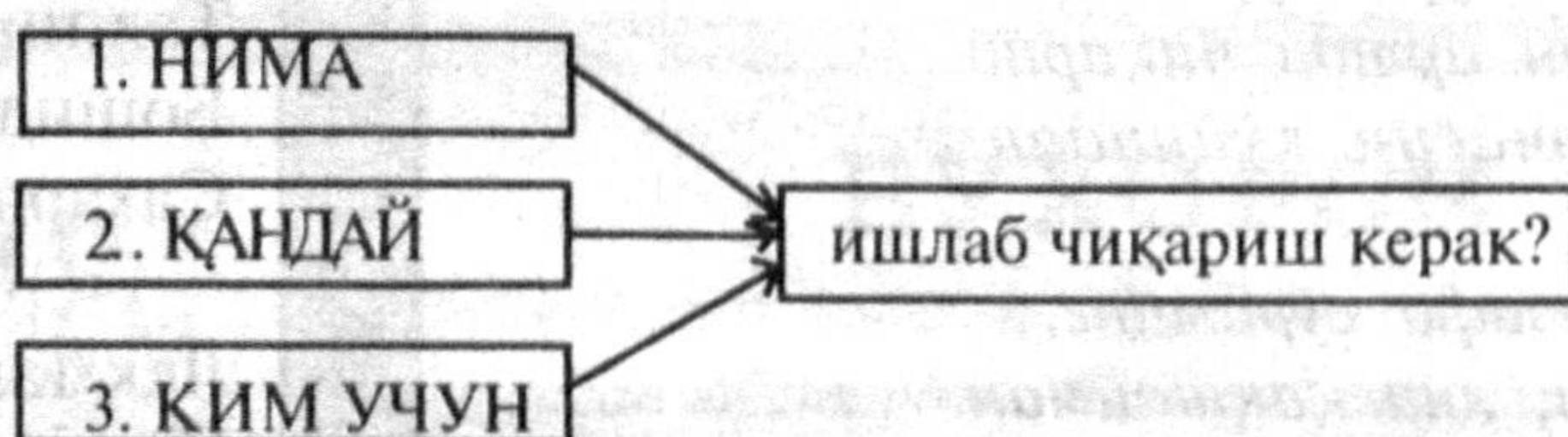
Масалан, мамлакатдаги биргина қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш соҳасида қуйидаги саволларга жавоб излашга тўғри келади:

1. Қайси қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш керак?
2. Қанча миқдорда етиштирган маъқул?
3. Қайси маҳсулот учун қанча ер майдони ажратилиши керак?
4. Бу маҳсулотларни етиштириш учун қўшимча қанча янги ерларни ўзлаштириш керак?
5. Маҳсулотларни етиштиришда қанча қўл меҳнатидан ва қанча машина механизмлар хизматидан фойдаланиш керак?
6. Бу маҳсулотлар кимлар томонидан етиштирилиши керак?
7. Бу маҳсулотларнинг қанчасини томорқа хўжаликларида, қанчаси давлат буюртмасига кўра етиштирилиши керак?
8. Бу маҳсулотлар мамлакат ҳудуди бўйича қандай тақсимланиши керак?
9. Бу маҳсулотларнинг қанчасини чет давлатларга сотиш керак?

ва ҳоказо. Бундай саволлар рўйхатини яна исталганча давом эттириш мумкин.

Агар танлов муаммоси бутун мамлакат иқтисодиёти миқёсида қаралганда, бундай турдаги юзлаб саволларга дуч келишимизни тасаввур қилиш қийин эмас.

Шундай бўлсада, бу саволлар қанчалик кўп бўлмасин, иқтисодиётда уларни умумлаштириб қуйидаги бири-бири билан ўзаро боғлиқ учта саволга бирлаштирилади.

Келинг, бу саволларни қандай тушуниш кераклигини аниқлаштириб олайлик:

1. Нима ишлаб чиқариш керак?

Бу савол, қайси товар ва хизматлар ишлаб чиқарилиши керак? Қандай ҳажмда ишлаб чиқарилиши керак? деган саволларни ўзида бирлаштиради.

2. Қандай ишлаб чиқариш керак?

Бу савол, товар ва хизматлар ким томонидан ишлаб чиқарилади? Қандай ресурслар ёрдамида ишлаб чиқарилиши керак? Қандай технологияларни қўллаб ишлаб чиқариш керак? каби саволларни ўз ичига олади.

3. Ким учун ишлаб чиқарилиши керак?

Бу савол ишлаб чиқариладиган товар ва хизматлар кимга мўлжалланган? Қандай тақсимланади? Кимлар ундан наф кўради? каби саволларни қамраб олади.

Келгусида бу саволларни қисқалик учун; Нима?, Қандай?, Ким учун? деб ишлатамиз.

Бу уч саволга жавоб топиш муаммоси ҳар қандай хўжалик юритиш тизими учун умумий бўлиб, уни ҳар бир тизим ўзича, турлича ҳал қилади.

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ ҚУЙИДАГИ
МАНЗИЛГА ЮБОРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони,

2- уй, 402-хона (Музаффар Пирматовга).

Мурожаат учун тел.: 139-49-32.

14 - ТОПШИРИҚ

НИМА? ҚАНДАЙ? КИМ УЧУН?

1. Ошхона очмоқчи бўлган тадбиркор қандай муаммоларни ҳал қилиши керак?

Жавоб:

2. Ўқув қўлланмада келтирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш соҳасида юзага келиш мумкин бўлган саволлар рўйхатини давом эттиринг.

10.

11.

12.

13.

14.

3. Жумланинг маъносини сақлаб тўлиқтиринг.

Иқтисодиётда «Қандай ишлаб чиқариш керак?» деган савол

каби саволларни ўз ичига олади.

4. Биринчи устундаги кичик саволлар иккинчи устундаги катта саволларнинг қайси бирига тааллуқли эканлигини аниқлаб, туташтиринг.

Қандай ресурслар ёрдамида ишлаб чиқариш керак?

Ишлаб чиқарилган товар ва хизматлардан кимлар наф кўради?

НИМА?

Қайси товар ва хизматлар ишлаб чиқарилиши керак?

КИМ
УЧУН?

Ишлаб чиқариладиган товар ва хизматлар кимга мўлжалланган?

ҚАНДАЙ?

Товар ва хизматлар ким томонидан ишлаб чиқарилади?

Товар ва хизматлар қандай ҳажмда ишлаб чиқарилиши керак?

Ишлаб чиқарилган товар ва хизматлар қандай тақсимланади?

5. Оёқ кийими ишлаб чиқарувчи фабрикада танлов муаммоси бўйича қандай саволларга дуч келинади?

1.

2.

3.

4.

5.

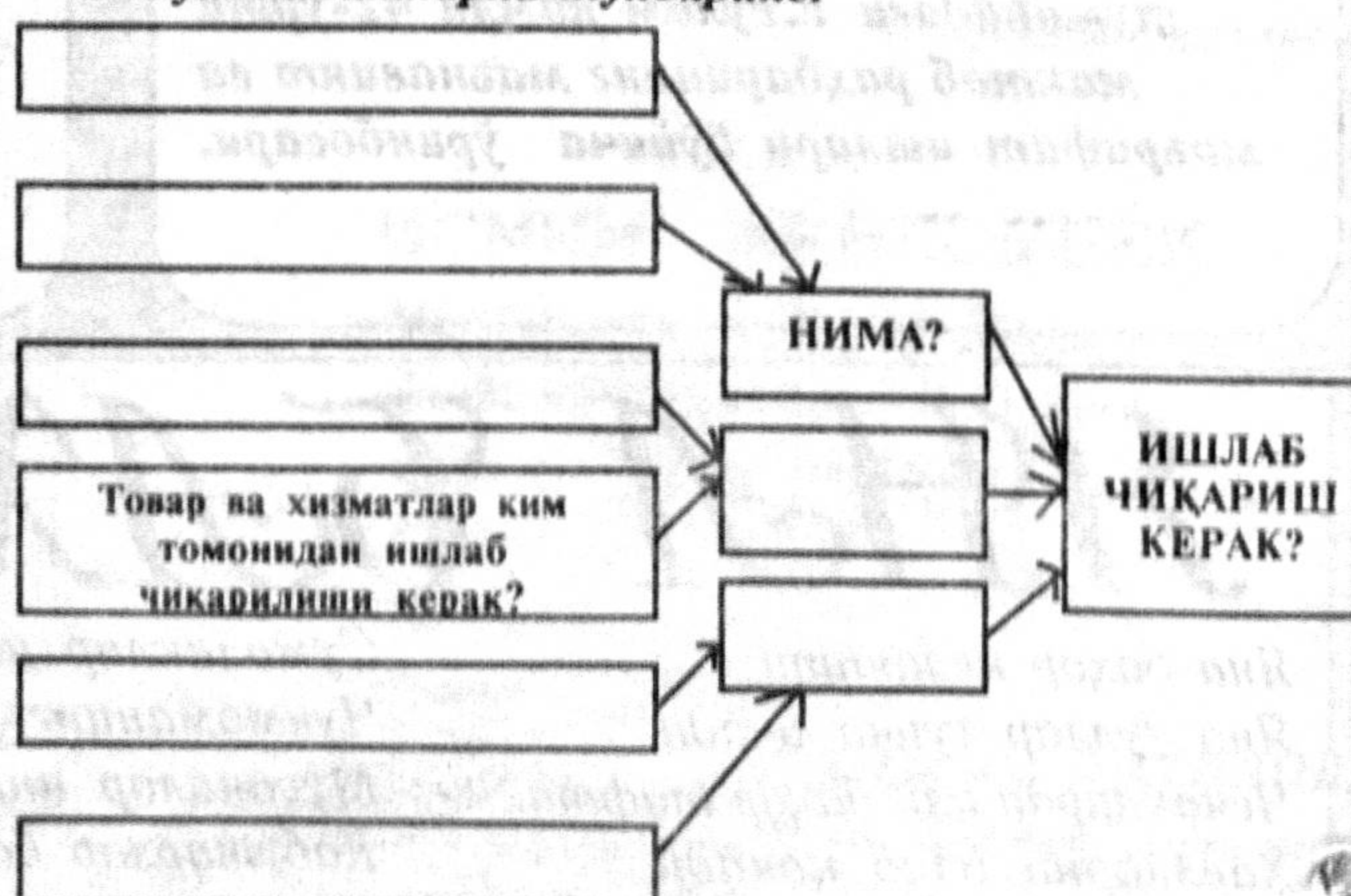
6.

6. Бу саволларни қандай қилиб уч саволга бирлаштириш мумкин?

Жавоб:

7. Оила иқтисодиётида танлов муаммоси қачон пайдо бўлиши ва унинг қандай ечилишининг ўзингизнинг оилангиз мисолида баён қилинг.

8. Бўш каттакларни тўлдиринг.

ҚЎЛИМ КИМНИНГ БЎЙНИДА?..

Орзуларим кўп эди. Умидларим ишонч билан йўғрилган, ўзим бахтиёр эдим. Дуркун болалик ҳаваси билан югуриб-югуриб ўйнардим. Қўлларимни ҳавода силкитиб-силкитиб осмонга учгудек талпиниб, ўзимни ҳам унутардим. Гоҳида жўраларим билан ким ўзарга тош отиш ўйнаб, отган тошим ҳам маникидан узоқроққа кетган кунлари теримга сиймай кетардим.

Мақтадан беш олиб қайтганимда суюнганимдан онамнинг олдига кундалигимни бошим узра силкитиб суюнчилашга ошиққан кунларим кўп эди. Энди эса ҳаммаси тамом. Ўзимнинг эркатойлигим, ҳамма нарсаси қизиқувчанлигим, мақтанчоқлигим орзуларимга гов ташлади. Қардан ҳам ўзимдан катта болаларга қўшилдим-а. Уларнинг бу ҳунари фожеага олиб келишини қайдан билибман. Хуллас, мен алюмин йиғувчига айландим. Дастлаб 15-20 сўм, кейинчалик 80-100 сўмга топширдим. Пулига ўртоқларимнинг олдида ўзимни кўрсатиб шоколаду ҳар хил ширинликлар олиб еявердим. Ота-онамдан бу ишимни сир тутдим. Билса кўчага чиқишимни таъқиқлаб қўйишини билардим. Лекин чакки қилган эканман. Сўнгги пайтларда темир-терсақлар уюми ичидан бу зормандалар топилмай қолди. Тўғрида, ётиб еганга тоғ ҳам чидамайди, дейишади-ку. Унинг устига бизлар чиққанини олиб бориб, сотиб келувчилар кўп бўлса. Амакилар, ҳатто аячалар ҳам бор. Биз уларни алюминфуруш демаймиз, хазиначи амаки деймиз. Хазиначи амаки бизни мақтаб пулимизни берарди. Энди эски бинолар атрофида айланиб узилган, осилган симларни излаб топамиз. Кундан-кун топилмаларимиз салмоғи камайиб, пулиннинг тахлами кўпайиб борди. Бора-бора ҳеч нарсанинг тайини қолмади. Хазиначи амакинингдарами камайиб, пулни кўп бергич бўлди. Энди юқорига ҳам ҳаволашдан тап тортмайдиган бўлдик. Томлар устида ҳам қўрқмай изланамиз. Хазиначимиз яхши одам кўринди, бизни ҳаволантираверди, янада усталикка ўргандик. Охири... Элас-элас эслаيمان, сим тортилган катта темир қути, бир сакрасам чиққудай, кўз олдимда турарди. Сакрадим, «илгич» ушлаб темир қути устига амаллаб чиқдим. Кўз олдимда ялтираб турган симга қисгич солдим...

Биров қўлимдан илкис тортгандай, ус-

Шароф Рашидов туманидаги Т. Малик номли хўжаликда яшовчи тўққиз ёшли Ёдгорбек ва Фафур Фулом номли хўжаликда яшовчи ўн бир ёшли Беҳзоджон юқори кучланишли электр токидан зарарланиб, беҳуш ҳолатда туман касалхонасининг жонлантириш бўлимига келтирилди.

Матбуот хабаридан

..... тимданда оғир нарсаси босгандай бўлди. Бу ёғига ҳаёлим қочди, ҳеч нарсани ўйламай қолдим.

... Бир маҳал кўзимни очсам аъзои баданим зил-замбил, на оёғим, на қўлим қимирлайди. Ҳеч нарсаси тушунмадим. Ўйласамда тушунмадим. Ётган жойим темир сўри, оппоқ девор, бошимда ингичка ялтироқ темир бўйлаб турибди. Темирга нимадир осилган.

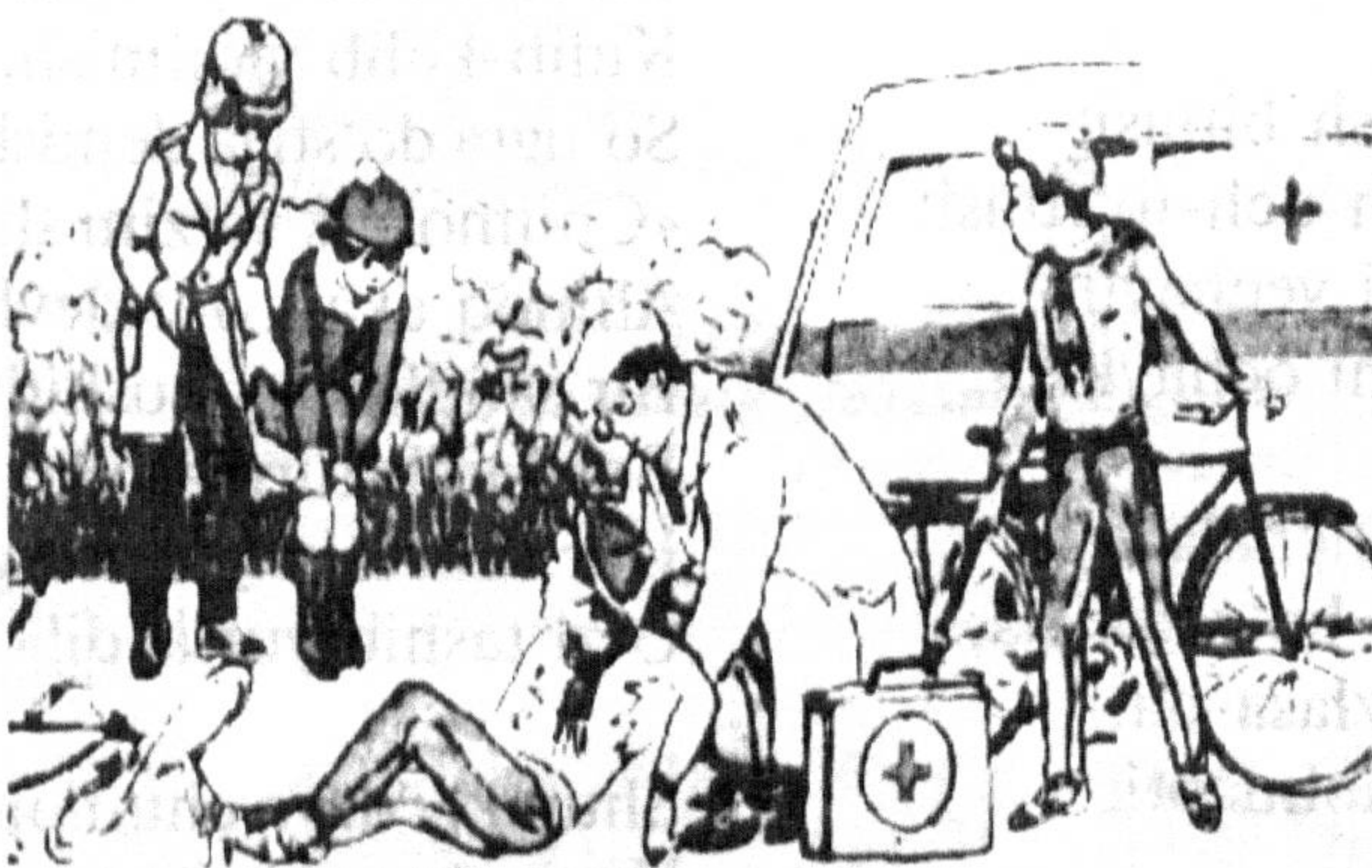
Оппоқ қўйлакли аллақандай амакилар, аячалар бошимда айланишди. Менга нима бўлган ўзи, ўнг қўлимни ярмигача кўролдим холос. Кўзимга ёш тўлди. Қўлимнинг ярми қани?... Шу алфозда уйкуга кетдим. Туш кўрибман шекилли...

Маҳалламизда ўртоқларим билан футбол ўйнаётганмишман. Онам чақириб қолибдию югуриб бориб бўйнига осилиб юзларини силаганмишман. Сен боксёр бўламан дердинг-ку, данданг сенга бокс қўлқопи олиб келибди. Югуриб, онамга ҳам қарамасдан уйга чопдим...

Кўзим очилиб кетди. Яна оппоқ кийинган амаки, оппоқ қўйлакли аяча бошимда. Баданимда бир нима чирт этгандай бўлди.

Жабрдийдалар сўзини

Шамсиддин ФАРМОНОВ оққа кўчирди. Сирдарё вилояти, Ш.Рашидов тумани, Гулзор қишлоғи.

БОҒДОД БОЛАЛАРИНИНГ БЕШ ЙЎНАЛИШИ

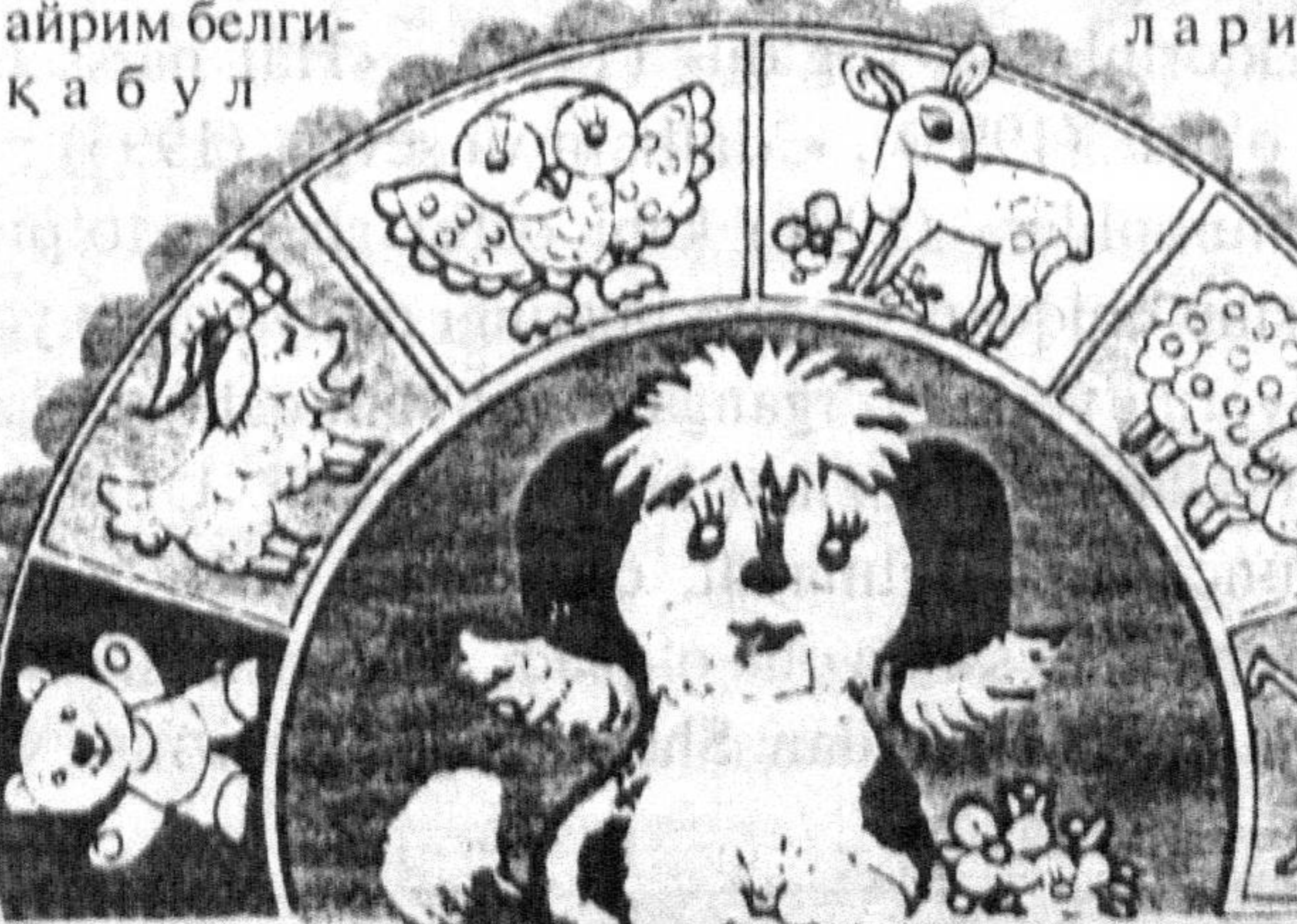
Ватанимиз мустақиллик эришгандан кейин катта ўзгаришлар бўлди, шу жумладан болалар тарбиясига катта аҳамият берилди. Собиқ совет даврида пионер, кашшофлар уйи ва шунга ўхшаш кўпгина ташкилотлар фаолият кўрсатар эди. Мустақиллигимиздан кейин 1992 йил XVI слётда бу ташкилотлар ўрнига Ўзбекистон Республикаси болалар ва ўсмирлар уюшмаси ташкил қилинди.

Бизнинг Бағдод туманида 1996 йили яхши инсонларни ташаббуси билан «Иқтисодий гимназия» ташкил қилинган. Гимназиямизга ўз касбини моҳир устаси, етук мутахассис, халқ маорифи аълоҳиси Мащрабжон Абдурахмонов раҳбарлик қилади. Гимназия «Болалар ва ўсмирлар» уюшмасига Саноатхон Хайдарова етакчилик қилади. Уюшмага: - Кўқон шаҳридаги А.Навоий номли 5-ўрта мактаб ўқитувчиси, Ўзбекистон қаҳрамони Манзура Мадалиева номи берилган, уюшма аъзоларининг сони 2000 йил 28 январь куни 161 тага етди.

Саноатхон уюшманинг 5 та асосий вазифалари ва фаолияти йўналиши: «Она юрт», «Меҳнат», «Меҳр-шавкат», «Экология», «Саломат-

лик» орқали фаолият кўрсатиб ёшлар фаоллари, жамоатчилиги билан бирга болаларда Ватанга ва халққа нисбатан муҳаббат ва содиқлик ҳиссида тарбиялаб, юксак ахлоқий фазилатларини таркиб топтиришда, уларнинг билимга бўлган қизиқишларини, меҳнатга муҳаббат ҳиссини уйғотишда сидқидилдан меҳнат қилмоқда.

1994 йил 28 март XVII слётда Ўзбекистон болалар ва ўсмирлар уюшмаси Марказий Кенгашининг қарорига биноан болалар ва ўсмирлар уюшмаси рамзлари ва айрим белгилари қабул қилинди.

ВИТАМИНГА ДУСТ БЎЛИНГ

«VITA» сўзи ҳаёт деган маънони беради. Витаминлар умрни узайтирувчи воситалардан бири. Улар ўсимлик ва ҳайвон таналарида бўлиб, ҳаёт давомийлигини таъминлаш учун танага кўзга кўринмас майда зарралар миқдоридида киради.

XIX аср охирида дунёдаги кема гуруҳи аъзоларига «цинга» касали ёпишиб олди. XVIII аср охирларидаёқ бу касаллик мева ва сабзавотлар истеъмоли орқали даво топиши маълум бўлган. Орадан 100 йил ўтиб бунинг сабаби аниқланди. Янги маҳсулотларнинг таркибида витаминлар бўлар экан! У пайтда олимлар витаминларнинг кимёвий табиати-ни билишмас эди. Шунчаки алфавит бўйича А, В, С, Д ва бошқача деб атаётган бўшладилар.

А витамини ҳайвон танасидаги ёғ билан боғлиқ. Улар дастлаб ўсимликларда бўлиб, ундан озикланган ҳайвонларга ўтади. А витамини касал юқитирувчи бактерияларнинг олдини олади. У сут, тухум сариғи, жигар, балиқ ёғи, шунингдек салат, сабзи ва исмалоқда бўлади.

В витамини ҳозирда уни «В-мажмуаси» деб ҳам аташапти.

Улар В1, В2 ва бошқа витаминлар деб юритилади. В1 витамини асаб касалликларини даволашда қўлланилади. Агар инсон танасига В1 витамини етишмаса, киши «авитаминоз» касалига чалинади.

В витамини сут, янги мева, сабзавотларда, бошқоқли ўсимликларда бўлади. У ҳамиша организмда бўлиши керак. Яна бир муҳим витамин-С деб номланади. Агар у етишмаса, кишининг бўғимлари бўшашиб, суяклари нозиклашиб, тишлари тушиб, «цинга» касалига чалинади. У томатлар, апельсинлар, ошқовоқларда бўлади.

Д витамини кичкинтойларнинг суяклари мустаҳкам бўлиши, тишлари бақувват чиқиши учун жуда зарур. Бу витамин балиқ мойи, жигар ва тухум сариғида бўлади. Қуёш нури ҳам бизга Д витаминини етказиб беради.

Болажонлар, агар сиз барча витаминларга тўйинган овқат истеъмол қилсангиз соғлом, бақувват бўлиб ўсасиз.

Гавҳар тайёрлади

Етакчилар ўқисин

қилинди.

Гимназияда 2000 йил 28 январь куни 4 синф ўқувчиларини уюшма аъзолигига тантанали равишда қабул қилинди. Кечада гимназия ўқувчилари билан бирга ўқитувчилар жамоаси ва ота-оналар вакиллари қатнашди, етакчи С.Хайдарова уюшма қонунлари ва фаолияти ҳақида маъруза қилди. Уюшма аъзолигига қабул қилинаётган ўқувчилар тантанали қасамёд қилди. Юқори синфдаги уюшма аъзолари ёш укаларига уюшма аъзоларининг кўрак нишони рамзини топширдилар. Кеча куй ва қўшиқларга ула-ниб кетди. Кеча охирида гимназия директори кеча қатнашчиларини табриклади. Бундан ташқари уюшма аъзолари 9 февраль куни буюк мутафаккир, ўзбек тилининг асосчиси Алишер Навоий таваллуд кунига, 15 февраль куни Захириддин Муҳаммад Бобур таваллуд кунига бағишланган кеча ўтказдилар. Кечада боболаримиз газалларидан намуналар ўқилди, баҳс-мунозаралар, куй-қўшиқлар авжига чиқди. Кеча кўтаринки руҳда ўтди.

*Баҳромжон ЭРКАБОВ,
Фаргона вилояти,
Бағдод туманидаги
иқтисодий гимназияси.*

INSONLAR, INSONCHALAR

Oyshan Tog'li

/Ertak/

Insonlar, insonchalar
Bu narvonning boshiga
Bir kelib, bir ketmishlar.
Chiqarkan kattaymishlar.
Tusharkan kichraymishlar.

Har kim bir igna topmish,
Ignaga ip o'tkazmish-
Yuragining yukini
Ko'zining nuri bilan
Ulab-tikib bezamish.

Ko'zi katta bittasi
Kichik, hurkak ko'zlarga
Mixday qadab ko'zlarin,
Talpingan qo'lchalarni
Qisib ulkan qo'li-la,
Yuraklardan ne toshsa-
Bir-bir to'plab, yiqqanmish.

Bir sandiqning ichiga
Barini to'ldirmishlar,
Kattakon arqon bilan
Siqib bog'lab qo'yimishlar.
Bir yerda yig'ilimishlar,
Katta o'rdu bo'lmishlar:
Bo'yinlarga arqonni
Qattiq bog'lab olmishlar.

Ulardan ehg kattasin
Tili-da ko'p yomonmish.
Ochib katta og'zini,
So'ylapti, ko'p biyronmish.
Demish: «Bu katta sandiq
Ko'zyoshingiz, qoningiz,
Teringiz bilan to'la!
Oling vayo oldiring,
Yeng iching yo yediring,
Bo'yindagi arqonni
Aldanib hech bo'shatmang,
U boshvoqni hech otmang!...»

Insonlar, insonchalar
Bo'yinlarida arqon,
Arqonga bog'liq sandiq.
Bu narvonning boshiga
Bir kelib, bir ketmishlar.

Na yuqori chiqmishlar,
Na tubanga tushmishlar,
Na ilgari yetmishlar,
Na orqaga ketmishlar-
Narvonga osilmishlar.

Ichi to'la sandiq-chi,
Yerga tushib tosh qotmish.
Insonchalar bo'yniga
Arqon bog'liq, sandiqqa
Qorovul bo'lib qolmish.

Zamon kelib-ketibdi,
Ne davronlar o'tibdi.
Quyosh yonib, tong otmish,
Kunlar qon kechib botmish,
Insonchalar yig'lamish,
Ingrab, bag'rin tig'lamish.

Sudralganca bir so'roq

O'rta tushmish bir choq,
Dermish:

«Sandiq ichinda
Biror bit-mit bormikan?»

Zamon kelib-ketibdir,
Ne-ne davron o'tibdir.
Shamol esib tinibdir.
Egilganlar egilmish,
Egilmagan sinibdir.

Insonlar, insonchalar
Bo'yinlarida sandiq,
Sandiq ichida zamon,
Narvonga osilmishlar.

Har ish-emak sandiqda,
Tilak, yurak sandiqda.
Sandiq yerga bog'langan.
Insonlar, insonchalar-
Bo'yunlarida arqon.

Kelib-ketmish zamonlar,
Ko'payibdir so'roqlar:
«Shu sandiqning ichiga
Berkitib kun, zamonni,
O'ldirarmizmi yo yo'q-
Bugunni va ertani?...»

Oldin so'rmish bittasi:
So'ng demish uch-to'rttasi:
«Shu arqonni yechaylik!
Och! Sandiqni ochaylik!»

Insonlar, insonchalar
Ko'p yig'lab-bo'zlasa-da,
Ko'p istab-izlasa-da,
Sandiqni ocholmapti.

Kichikmikan ko'zlari?
Berkmikan, ochiqmikan?
Qo'llari kichikmikan,
Qisqamikan bu yuzdan
Yecholmashmish tugunni?...

Ming umid-la tovushlar

Titashmish tovushlarga,
Boshlar esa boshlarga,
Boqishlar boqishlarga.

Qani u ulkan qo'llar?
Qani u katta ko'zlar?
Kelsin u katta og'iz!
Qani u biyron tillar?

Kunlardan bir kun bitta
Mittigina chumoli
O'z yuki elkasida
O'rmalarkan yo'lida,
To'satdan ko'zi tushmish
Sandiqqa...so'ng ko'rarkan
Ulkan devlar qo'shinin,
Yo'qotmish es-hushini.

Chumoli chumoliday
O'ylab-o'ylab chog'lanmish.
«Ulkan devlar shu kichik
Bir sandiqqa bog'lanmish?
Ko'p kulgili hol bu!» deb
Qotib-qotib kulibdi.

So'ng do'sti Devboladan
«Bu ne hol?» deb so'rabdi.
Devbola chumoliga
Bir ne deb shivillabdi.

Gap nimada ekanin
Chumoli bilib olmish.
Kulib-kulib yiqilmish.
So'ngra do'stiga demish:
«Chumolilik so'zim shu:
Ahmoq ekan shu devlar!
Bir sandiqning boshida
Bog'lanib turmasdilar
Har kim o'z yugin agar
O'zi tashib yursaydi!»

Shunday deya chumoli
Yana o'z yugin olib,
O'z yo'lga ketibdi,
Bu ertak ham bitibdi.

**Turkchadan TOHIR
QAHHOR
tarjimasi**

Oyshan Tog'li (Ayshan Dag'li) Shimoliy Qibrisda bir necha she'rlar va ertaklar kitoblari bilan tanilgan shoira. U 1962 yilda G'ozimayg'usa yonidagi Sardorli kentida tug'ilgan. O'rta maktabni, keyin Sharqiy Oq dengiz dorilfununini bitirgan, shu yerda xizmat qiladi. Shoiraning «Tuproq va men» (1993), «She'rlar» (1994), «Sehrli qo'ziqorinlar va yog'du» (1994), «Har narsa bor yerga boriladigan o'lka» (1995), «Malham va sevgi» (1995), «Mantiq gullari va chumolilar» (1996) kabi qator she'riy to'plamlar va ertaklari bosilib chiqqan. Shoira bugungi dunyo adabiyoti va o'z milliy adabiyotini yaxshi o'rgangan, dunyoni qabul qilishi va uni she'rlarida ifodalashida fazilati ko'rinib turadi. Uning she'rlari, ertaklari shunchaki o'q'ilmaydi, o'ylab, his etib, hayajonlanib, asardan tushuncha va saboq olib o'qiladi. «Insonlar va insonchalar» ertagi ham shunday asarlaridan. Shoiraning asari bizning yurtimizda ilk bor e'lon etilmoqda.

**Ўзбекистон болалари
ва ўсмирларининг
газетаси**

Муассислар:
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ
ҚЎМИТАСИ,
ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ
ЖАМФАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:
Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:

Шухрат АҲМЕДОВ,
Йўлдош САИДЖОНОВ,
Гулнора ЙЎЛДОШЕВА,
Хотам АБДУРАИМОВ,
Мукаррама МУРОДОВА,
Суннатилла ҚЎЗИЕВ,
Эргашвой САРИҚОВ.

Ношир
«Ijod dunyosi»
нашриёт уйи

Ижарадаги Тошкент
Матбаа комбинатида
офсет усулида 39092
нускада босилди. Ҳажми
2 босма табок.
Буюртма - К-7795
Газетани Абдуҳамид
АБДУҒАФФОРОВ
саҳифалади.
Набатчи:
Гулюз ВАЛИЕВА.

Рўйхатдан ўтиш
тартиби № 000137
Манзилимиз
700129,
Тошкент шаҳар,
Навоний кўчаси 30-уй.
Тел: 144-62-34